

"הַנְּנִי" – נוכחות מוחלטת, קבלת אחריות והתייצבות בלב פתוח

לאור דמותו של רס"ן שי שמריז הכהן ז"ל

כתיבת מערך השיעור: אופיר אלטמן - רשת אמי"ת

נתוני יסוד ומבוא למורה

- קהל יעד: כיתות י"א-י"ב
- משך זמן: 45 דקות
- עזרים נדרשים: מצגת, פתקים, נספח מקורות מודפס, אמצעי להשמעת שיר (מוש בן ארי).

רציונל פדגוגי

בעידן המודרני, תשומת הלב שלנו מפוצלת ללא הרף בין מסכים, התראות ודאגות אישיות, והיכולת להיות נוכחים באמת – עבור הזולת, עבור המשימה ועבור האומה – הופכת למתנה נדירה. מערך זה עוסק במתח שבין ה"אני" המפוצל והמוסח לבין קריאת ה"הנני" המוחלטת. דרך דמותו של רס"ן שי שמריז הכהן ז"ל נציג מודל של "גבורה של נוכחות": הגבורה של שי אינה מתחילה ונגמרת בשדה הקרב, אלא ביכולת המופלאה שלו להתחבר לכל אדם "בגובה העיניים", להקשיב למה שנאמר בין השורות, ולהתייצב במאה אחוז לכל משימה – ללא תנאים מוקדמים. נלמד כיצד שי, שהיה איש של תורה, מוזיקה וגלישת גלים, ידע לאסוף את כל "חלקי האני" שלו ולהתייצב בשעת מבחן, ונחנך את התלמידים שגבורה היא קודם כל הבחירה להיות נוכח.

רקע על הדמות (תמצית למורה)

רס"ן שי שמריז הכהן ז"ל, שכונה "שימריז", היה אדם רב-תחומי בעל עומק ורגישות יוצאי דופן – איש תורה שניגן בחליל, גיטרה וקלידים, אהב לצייר ולגלוש על גלים. הוא ניחן ביכולת נדירה להתחבר לכל אדם בגובה העיניים, להבין את הנאמר בין השורות ולתת מענה מדויק. שי בחר לעבור ולשרת כמפקד פלוגה (מ"פ) בחטיבת הנחל, מתוך תחושת שליחות עמוקה ואהבה

גדולה לעם ישראל. רגע לפני הכניסה ללחימה בעזה נשא בפני חייליו נאום מכונן ובו אמר: "אין הרבה הזדמנויות בחיים לעמוד ברגע כזה ולהגיד הנני... היום זה התור שלנו!". הוא נפל בקרב, והותיר אחריו דמות של מנהיג שהפך את ה"הנני" לדרך חיים.

1. הטבעת הרגשית

- **כותרת הפעילות:** "קריאת הכיוון – נאום האוטובוס"
- **משך זמן:** 10 דקות
- **מתודה:** האזנה לעדות מכוננת

מהלך הפעילות

1. **פתיחה מוזיקלית (אופציונלי):** השמעת שיר של מוש בן ארי, מתוך מקורות ההשראה של שי, כדי לחבר את התלמידים לדמותו הרב-תחומית והאנושית.
2. המורה מקריא או משמיע את דבריו של שי לחייליו רגע לפני הכניסה לעזה:
"אין הרבה הזדמנויות בחיים לעמוד ברגע כזה ולהגיד הנני... יש לנו זכות להיות לוחמים בשעת משבר, בשעת מבחן... היום זה התור שלנו!"

שאלות לדין במליאה

- שי מדבר על "זכות להיות לוחם בשעת משבר". מה גורם לאדם להרגיש שמשבר הוא זכות ולא רק נטל?
 - מה ההבדל בין לענות "אני פה" לבין לומר "הנני"?
- קישור של המורה לדמות:** שי לא רק "התייצב" פיזית; הוא היה דרוך וקשוב לכל "משימת תיקון עולם" שהוטלה עליו, מתוך אהבה גדולה לעם ישראל.

3. טבעת הערך והלימוד

- **כותרת הפעילות:** לימוד חברותות – העמקה בפרשנות
- **משך זמן:** 15 דקות
- **מתודה:** קריאה מונחית ושיח זוגי מתוך הנספח המודפס

מהלך הפעילות

התלמידים לומדים בחברותות, ועוקבים אחר שלושת השלבים שבמסע מ"אייכה" ל"הנני":

- **שלב א' – הניכור (אדם הראשון):** חטאו של אדם הראשון היה ההסתתרות מעצמו ("אייכה"). הוא איבד את ה"אני" האמיתי שלו מתוך פחד.
- **שלב ב' – התיקון (אברהם ומשה):** אברהם ומשה עונים "הנני" עוד לפני שהם יודעים מהי המשימה. זהו ביטוי לאמון מוחלט ולביטול התנאים המוקדמים ("אני אעזור רק אם...").
- **שלב ג' – הנוכחות:** לפי כותבי הפירוש, "הנני" בעולם המודרני הוא מתנה נדירה – היכולת להשקיט את רעשי המסכים ולהיות שם ב-100% עבור הזולת.

שאלה לדיון

- שי אמר שצריך "להרים את הראש". איך אמירת "הנני" עוזרת לאדם להרים את הראש מעל הדאגות האישיות שלו?

4. טבעת הזהות

- **כותרת הפעילות:** "איפה זה פוגש אותי?"
- **משך זמן:** 10 דקות
- **מתודה:** עיבוד אישי וכתיבה (המורה יבחר באחת משתי האלטרנטיבות הבאות, או ישלב ביניהן):
- **אלטרנטיבה א' – "זמן ללא הסחות":** חשבו על אדם קרוב שעובר תקופה מאתגרת. עד כמה אתם באמת נוכחים עבורו ב-100%? למי אתם צריכים להגיד היום "הנני" ולהניח את הטלפון בצד?

- **אלטרנטיבה ב' – "התור שלי":** שי אמר "היום זה התור שלנו!". זהו זירה אחת בחיים שלכם (בבית, בכיתה, בתנועה) שבה אתם מחכים שמישהו אחר יפעל. איך זה ייראה אם תגידו שם "הנני" ותיקחו אחריות?

5. טבעת האחריות

- **כותרת הפעילות:** "הנני בקהילה – כוכבי הים"
- **משך זמן:** 8 דקות
- **מתודה:** קבלת החלטה מעשית בהשראת סיפור

מהלך הפעילות

המורה מספר את סיפור "כוכבי הים" של לורן אייזלי (ממקורות ההשראה של שי):
נער מהלך על חוף מלא באלפי כוכבי ים שנפלטו, ומשליך אותם אחד-אחד חזרה לים. כשנשאל מה הטעם, הרי לא יוכל להציל את כולם, הוא מרים כוכב אחד ואומר: "עבור זה – זה משנה הכל".

6. משימה מעשית

- **הנחיה לתלמידים:** ב-24 השעות הקרובות, זהו "כוכב ים" אחד בסביבתכם – מישהו שזקוק למענה מדויק, למילה טובה או לעזרה קטנה – והיו שם עבורו באופן מלא, בלי לחשוב "מה יצא לי מזה".

כתיבה אישית למשפחת הנופל

- **הנחיה לתלמידים:** כל תלמיד כותב מכתב אישי קצר למשפחתו של רס"ן שי שמריז הכהן ז"ל: ספרו להם מה למדתם מדמותו, ומה הייתם רוצים לאמץ באורחות חייכם מתוך מה שלמדתם עליו (במיוחד: היכולת להקשיב לקול הפנימי ולהתייבץ למשימה).

7. נספח ללימוד עצמי, בחברותא או בכיתה

הסטיקר המלווה: "הנני" (רס"ן שי שמריז הכהן ז"ל)

תחנה 1: מ"אייכה" ל"הנני" – נוכחות ללא תנאים

קטע פרשנות (מתוך "פרקי בנים", מאת כותבי הפירוש הרב שי פירון וג'קי שימל):

"המילה 'הנני' היא הרבה יותר מציון נוכחות פיזית. במסורת היהודית, זוהי המילה האחת שמקפלת בתוכה עולם שלם של מוכנות פנימית. זוהי תשובתם של גדולי האומה – מאברהם אבינו ועד משה רבנו – כשנקראו לדגל. לאמור 'הנני' משמעו להיות נוכח בצורה מוחלטת, בגוף ובנפש, ללא תנאים מוקדמים וללא שאלות של 'מה יצא לי מזה'.

בעולם שבו תשומת הלב שלנו מפוצלת ללא הרף בין מסכים, התראות ודאגות אישיות, היכולת להגיד למישהו 'הנני' היא מתנה נדירה. פירושה לשים את הצרכים האישיים שלי בצד באותו רגע, להשקיט את רעשי הרקע, ולהיות שם באופן מלא עבור הזולת, עבור המשימה או עבור האומה."

פתיחת מושגים:

- **נוכחות מוחלטת:** להיות מרוכז כולך ברגע ההווה ובאדם או במשימה שמולך, ללא הסחות דעת, מחשבות על העבר או חרדות לגבי העתיד.
- **תנאים מוקדמים:** הנטייה להתנות את העזרה או ההתגייסות שלנו בקבלת תמורה ("אני אעזור רק אם..."). 'הנני' הוא ביטול התנאים הללו.
- **חטא ה"אייכה":** חטאו של אדם הראשון היה ההסתתרות מעצמו ומייעודו מתוך פחד – ההפך הגמור מן הנוכחות שב"הנני".

שאלות לעיון ולדין:

1. מה ההבדל העמוק בין לענות "אני פה" לבין לענות "הנני"?
2. כאשר משה ואברהם אומרים "הנני" לאלוקים, הם עדיין אינם יודעים מהי המשימה שתוטל עליהם. מה זה מלמד על מידת האמון והביטחון הנדרשת כדי להגיד מילה זו?
3. מדוע, בעולם המודרני, היכולת לומר "הנני" הפכה ל"מתנה נדירה"?

תחנה 2: אחריות, ענווה והקשבה לקול הפנימי

מקורות השראה לעיון:

- **חנה סנש:** "שתי דרכים עומדות לפני – לחפש את אושרי הפרטי... או להשקיע כוחות במלחמה הורסת וקשה בעד דברים שהם טובים ונכונים בעיני."
- **עמנואל לוינס:** "האחריות היא מה שמוטל אך ורק עלי, ובאופן אנושי אינני יכול לסרב לה. לומר: הנני. לעשות משהו למען האחר."

- רש"י (בראשית כ"ב): "הנני – כך היא ענייתם של חסידים, לשון ענוה הוא ולשון זימון."
- הרב יונתן זקס: "כל עוד אוזנינו כרויות אנו שומעים את קול אלוהים השואל אותנו, כפי ששאל את אדם הראשון, 'אייפה?'."

שאלות לעיון ולדיון:

1. כיצד הבחירה של שי לעבור ולשרת כמפקד פלוגה בחטיבת הנחל מתוך שליחות, משקפת את "הדרך השנייה" של חנה סנש?
2. לוינס טוען שאי אפשר לסרב לאחריות. כיצד ה"בהירות של צדקת הדרך" ששי דיבר עליה קשורה ליכולת לא לסרב למשימה?
3. שי תואר כאדם שדיבר "בגובה העיניים". על פי רש"י, "הנני" הוא לשון ענווה. כיצד הענווה עוזרת לאדם להיות "מזומן" למשימה גדולה יותר?
4. כיצד התחביבים של שי (קריאה, לימוד תורה, מוזיקה, גלישה) עזרו לו לשמור על "אוזניים כרויות" לקול הפנימי שלו?